

การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษา

A Development Indicators of the Quality for Master of Education Degree of Thesis

ฐิติมา พรหมจักร (Thitima Prommachak)* ดร.บุญชม ศรีสะอาด (Dr. Boonchom Srisa-ard)**
 ดร.ประวิต เอราวรรณ์ (Dr. Prawit Erawan)**

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เป็นเอกสารรายงานการวิจัยของนิสิตนักศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามุ่งเน้นการแสวงหาความรู้ด้วยปัญญาโดยใช้กระบวนการวิจัย จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพของวิทยานิพนธ์ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพวิทยานิพนธ์ของนิสิต นักศึกษาระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษา และเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลตัวบ่งชี้คุณภาพวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อหาตัวแบบเชิงทฤษฎีจำนวน 5 คน จากการเลือกแบบเจาะจง และกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 279 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบวัดคุณภาพวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษา เป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 90 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (ค่า t) ระหว่าง 2.212 ถึง 11.180 ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.985 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ตัวบ่งชี้คุณภาพวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษาที่ได้พัฒนามี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ 15 องค์ประกอบย่อย 65 ตัวบ่งชี้ ด้านกระบวนการ/การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ 4 องค์ประกอบย่อย 15 ตัวบ่งชี้ และด้านการบริหารจัดการทำวิทยานิพนธ์ 2 องค์ประกอบย่อย 10 ตัวบ่งชี้ โดยเรียงลำดับตามน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านกระบวนการ/การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ ด้านวิชาการ และด้านการบริหารจัดการทำวิทยานิพนธ์ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .959, .854 และ .827 ซึ่งทั้ง 3 ด้านมีความสามารถในการร่วมกันอธิบายคุณภาพวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษาได้ ร้อยละ 92, 73 และ 68 ตามลำดับ

2. ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ของโมเดลตัวบ่งชี้คุณภาพวิทยานิพนธ์ ระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้ค่าไค-สแควร์ทดสอบ พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

โดยสรุป ตัวบ่งชี้คุณภาพวิทยานิพนธ์ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

* นักศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** รองศาสตราจารย์ ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ABSTRACT

Thesis is a student's research report based on the graduate studies programs. Management of education at the graduate studies level focuses on seeking intellectually knowledge by using the research process. It is, therefore, necessary to develop the quality of thesis. Thus the purposes of this study were to develop overall indicators of the quality of thesis of the Master of Education Degree Student, and to examine the construct validity of a model of the indicators of thesis of the Master of Education Students with the empirical data. Data were collected from the thesis examination committees as divided into 2 groups: a group of purposive sample of 5 members were used in interviews to obtain a theoretical model obtained and other sample random group of 279 members were used for collecting data obtained through the multi-stage sampling technique. The instrument used for collecting data was a 90-item rating scale on the quality of the Master of Education Degree thesis with discriminating powers (t) ranging 2.212–11.180 and a reliability of .985. The data were analyzed by uses of mean, standard deviation, Pearson Product-Moment correlation coefficient, and confirmatory factor analysis.

The results of the study were as follows:

1. There were 3 aspects of the indicators of the quality of Master of Education Degree thesis: academic aspect with 15 subfactors and 65 indicators, process/procedure of conducting thesis with 4 subfactors and 15 indicators, and management of thesis conducting with 2 subfactors and 10 indicator. Factors loadings could be ranked from the most to the least as in thesis aspects: process/ procedure, academic, and management of thesis conducting with factor loadings of .959, .854, and .827 respectively. All these 3 aspects could jointly explain the quality of Master of Education thesis by 92%, 73%, and 68% respectively.

2. The outcome of examining construct validity of the model of indicators of the quality of Master of Education thesis and the empirical data by using Chi-square statistic showed that the model was fitted.

In conclusion, the indicators of the quality of The Master of Education Degree Student thesis can be appropriately implemented in assessing the quality of Master of Education Degree thesis.

คำสำคัญ : คุณภาพวิทยานิพนธ์ ตัวบ่งชี้คุณภาพวิทยานิพนธ์ การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีการศึกษา

Key Words : Thesis quality, Indicators of thesis quality, Developing indicators of the quality of thesis, Master of education degree thesis

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคน เพื่อให้เกิดความรู้ความสามารถความประพฤติดี เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าในทุกๆ ด้านให้แก่สังคมและประเทศชาติในการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นสถาบันระดับสูงจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ โดยมีเป้าหมายหลักคือการเป็นแหล่งผลิตและพัฒนาบัณฑิตให้จบออกไปอย่างมีคุณภาพ สร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ อันจะก่อให้เกิดความมั่งคั่งทางปัญญา คุณธรรม แก่บุคคลและสังคมต่อไป

วิทยานิพนธ์ เป็นรายงานการศึกษาค้นคว้าวิจัยของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่แต่ละคนจะต้องทำเพื่อประกอบการขอรับอนุมัติปริญญาบัตร อันจะแสดงถึงผลงานการศึกษาค้นคว้าวิจัยที่มีสาระและแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นสิ่งสะท้อนความเข้มแข็งทางวิชาการของมหาวิทยาลัย คุณภาพวิทยานิพนธ์จึงเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพผู้ทำวิทยานิพนธ์ที่สะท้อนถึงคุณภาพของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์หลักสูตรที่ศึกษา ภาควิชา/คณะฯ/สถาบัน/วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยในที่สุด การที่สามารถตรวจสอบและยืนยันในคุณภาพของผลงานวิจัยที่บ่งชี้คุณวุฒิแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการทำวิทยานิพนธ์ซึ่งในปัจจุบันพบว่า มหาวิทยาลัยต่างๆ ได้เปิดทำการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา และมีการเรียนการสอนทางสังคมศาสตร์มากขึ้นโดยเฉพาะทางศึกษาศาสตร์ ที่มีเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาบุคลากรในสาขาศึกษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ตลอดจนการสร้างองค์ความรู้ในสาขา โดยอาศัยการทำวิทยานิพนธ์ที่เน้นการวิจัย ซึ่งในปีการศึกษาหนึ่งๆ จะมี ผู้เสนอวิทยานิพนธ์จำนวนมาก จึงเป็นที่น่าสนใจว่าผลงานการวิจัยของนิสิตนักศึกษาเหล่านั้นมีคุณค่า มีความถูกต้อง มีความน่าเชื่อถือเพียงใด มีวิธีการดำเนินการศึกษาวิจัยได้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนหรือไม่ การประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์จึงมีความ

จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการให้ถูกต้องเหมาะสม เพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานการทำวิทยานิพนธ์เพื่อเป็นข้อมูลสะท้อนกลับว่านิสิต นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษานั้นมีความรู้ ประสบความสำเร็จ และมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด และสามารถบ่งบอกถึงความสามารถในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพของแต่ละสถาบัน (อดุลย์, 2541 ข) ด้วยความตระหนักในความสำคัญและคุณค่าของวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพวิทยานิพนธ์ ระดับมหาดบัณฑิตทางการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการตรวจสอบคุณภาพวิทยานิพนธ์ของนิสิต นักศึกษาระดับบัณฑิตทางการศึกษา และเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ทำงานวิจัยทางการศึกษา อันจะเอื้อประโยชน์สำหรับการวางแผนการดำเนินการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพวิทยานิพนธ์ของนิสิต นักศึกษาระดับมหาดบัณฑิตทางการศึกษา
2. เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลคุณภาพวิทยานิพนธ์ของนิสิต นักศึกษาระดับมหาดบัณฑิตทางการศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์

ระเบียบวิธีวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านกระบวนการ/การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ และด้านการบริหารจัดการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิต

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตทางการศึกษาในปีการศึกษา 2548 จากสถาบัน

อุดมศึกษา/มหาวิทยาลัยของรัฐทั้ง 13 แห่ง ที่ทำการเรียนการสอนหลักสูตรมหาบัณฑิตทางการศึกษาที่เปิดทำการสอนในสาขาวิชา สาขาวิชาวิจัยและวัดผลการศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน และสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

2.2 กลุ่มตัวอย่างได้จากการวิจัยครั้งนี้จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อหาตัวแบบเชิงทฤษฎีจำนวน 5 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample) และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 279 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) จำนวน 279 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) ตามระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ด้าน จำนวน 90 ข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการตามวิธีและขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ขออนุญาตและนำตัวและขออนุญาตเก็บข้อมูล จากงานวิชาการและบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.2.1 จัดส่งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยประสานกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

4.2.2 เมื่อได้รับอนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละมหาวิทยาลัยแล้วทำการสอบถามจำนวนและรายชื่อคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2548 เพื่อที่จะนำแบบวัดไปทำรหัสและแจกให้กับกลุ่มตัวอย่าง

4.2.3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และขอความร่วมมือจากฝ่ายบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแจกแบบวัด ยกเว้นในกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยไม่สามารถนำส่งได้ตนเองได้ใช้วิธีการส่งแบบวัดทางไปรษณีย์

4.3 การติดตามผล ผู้วิจัยมีการติดตามผล 2 ครั้ง โดยในครั้งแรกผู้วิจัยให้เวลากับการส่งแบบวัดกลับคืนภายในเวลา 2 สัปดาห์ เมื่อยังไม่ได้รับการตอบกลับผู้วิจัยจัดส่งแบบวัดซ้ำ แล้วรอให้เวลาในการตอบกลับ เมื่อยังไม่ได้รับการตอบกลับครั้งที่ 2 ผู้วิจัยติดตามผลด้วยตนเอง โดยมีอัตราการตอบกลับของแบบวัดร้อยละ 100

4.4 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบวัดและลงรหัสเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นขั้นตอนดังนี้

5.1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณภาพวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษา

5.3 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

5.3.1 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก (First Order Confirmatory Factor Analysis) เพื่อสร้างสเกลองค์ประกอบ

5.3.2 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis) เพื่อสร้างและรวมสเกลองค์ประกอบเป็นตัวบ่งชี้รวมสำหรับคุณภาพวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษา

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นอาจารย์จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ร้อยละ 27.50 สังกัดภาควิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอน ร้อยละ 40.50 ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยละ 44.44 จบการศึกษาระดับปริญญาเอก ร้อยละ 60.57 และมีบทบาทและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องวิทยานิพนธ์ทำบทบาทและหน้าที่ (ประธานควบคุมวิทยานิพนธ์, กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์, ประธานสอบวิทยานิพนธ์, กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอื่นๆ) ร้อยละ 47.31

2. ระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณภาพวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ตัวบ่งชี้คุณภาพวิทยานิพนธ์ทั้งหมด 90 ตัวบ่งชี้ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้พบว่า มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด 33 ตัวบ่งชี้ ระดับมาก 67 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ความมุ่งหมายของการวิจัยมีความสอดคล้อง ครอบคลุมประเด็นปัญหา การวิจัยและตัวแปรที่ศึกษา ($\bar{X}$ = 4.67) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างมีความเหมาะสม สอดคล้องกับประเด็นปัญหา ($\bar{X}$ = 4.65) การเลือกใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเหมาะสมกับระดับข้อมูล และข้อตกลงเบื้องต้น ($\bar{X}$ = 4.65) การแปลความหมายผลการวิเคราะห์ถูกต้อง และสอดคล้องกับวิธีการทางสถิติที่ใช้ ($\bar{X}$ = 4.64) และการเขียนบทสรุป ความเป็นมาของการวิจัยมีความตรงประเด็นและสอดคล้องกับปัญหาการวิจัย ($\bar{X}$ = 4.63) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

การวิเคราะห์โมเดลตัวบ่งชี้คุณภาพวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษา เริ่มจากการนำเข้าสู่ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ภายในระหว่าง ตัวแปรต่างๆ ผู้วิจัยเลือกการนำเข้าสู่ข้อมูลโดยใช้เมทริกซ์สหสัมพันธ์ (Correlation Matrix) เนื่องจากง่ายต่อการแปลความหมายของผลวิเคราะห์ (จักรศิริ, 2543) จึงทำให้โมเดลตัวบ่งชี้คุณภาพวิทยานิพนธ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับ

ข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก คำนวณหาค่าองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่าแสดงให้เห็นว่าทั้ง 3 ด้านเป็นองค์ประกอบสำคัญของคุณภาพวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย และสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า

1. ด้านวิชาการ มี 15 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ชื่อเรื่อง ประเด็นปัญหา หัวข้อการวิจัย 2) ภูมิหลัง ความเป็นมาของการวิจัย 3) ความมุ่งหมายของการวิจัย 4) สมมติฐานของการวิจัย 5) กรอบแนวคิดในการวิจัย 6) นิยามศัพท์เฉพาะ 7) ขอบเขตของการวิจัย 8) ข้อจำกัด/ข้อตกลงเบื้องต้น 9) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 10) วิธีการดำเนินการวิจัย 11) การวิเคราะห์ข้อมูล 12) การนำเสนอผลการวิเคราะห์ และแปลความหมาย 13) สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ 14) รูปแบบบทคัดย่อ และ 15) การเขียนรายงานโดยภาพรวม

องค์ประกอบที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ การสรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ (0.938) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (0.902) และวิธีการดำเนินการวิจัย (0.891) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการที่จะสามารถสรุป อภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะได้นั้น ผู้ทำวิทยานิพนธ์ต้องมีความสามารถในการเรียบเรียงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับประเด็นตัวบ่งชี้ความสามารถทางวิชาการของผู้ทำวิทยานิพนธ์ที่มหาวิทยาลัยทักษิณ (มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2548) ได้กำหนดให้นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาทำวิทยานิพนธ์ จะต้องสามารถจัดระบบ เรียบเรียงข้อมูลได้ด้วยภาษาที่ถูกต้องชัดเจน ลำดับความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลอย่างดี มีดำเนินการตามรูปแบบของการเขียนที่มหาวิทยาลัยกำหนด และสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิทยานิพนธ์ขั้นต่ำของ ประดิษฐ์ (2544) ที่กำหนดมาตรฐานวิทยานิพนธ์ทางวิชาการที่เป็นมาตรฐานด้านองค์ความรู้ ที่นอกจากมีความสอดคล้องกับสาขาวิชานั้นๆ ต้องมีความสมบูรณ์ มีคุณค่าต่อการพัฒนาศาสตร์ในสาขาวิชานั้นๆ

2. ด้านกระบวนการ/การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ มี 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การกำหนดหัวข้อการวิจัย 2) การทำโครงร่างการวิจัย 3) การสอบเค้าโครง/สอบปากเปล่า ซึ่งในประเด็นนี้สอดคล้องกับข้อสังเกตของ บุญชม (2543) ที่กล่าวถึงผลการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ว่า สามารถนำผลการพิจารณาคุณภาพของตัวรายงานมาประกอบการพิจารณาการสอบปากเปล่าได้ และดังที่ สุวิมล และ นงลักษณ์ (2546) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินวิทยานิพนธ์ว่า นอกจากการประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์ ตัวรายงานวิทยานิพนธ์แล้ว จะต้องประเมินคุณภาพของการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ด้วย และ 4) การเผยแพร่ผลงาน ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิทยานิพนธ์ขั้นต่ำของ ประดิษฐ์ (2544) และ อุดุลย์ (2541 ก) ที่กำหนดมาตรฐานวิทยานิพนธ์ การดำเนินการในขั้นตอนการจัดทำวิทยานิพนธ์ที่ประกอบด้วย การจัดทำโครงร่างหรือ เค้าโครงวิทยานิพนธ์ การดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ การสอบป้องกันหรือ สอบปากเปล่า และการดำเนินการอนุมัติหรือ รับรองผลวิทยานิพนธ์

องค์ประกอบที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ การกำหนดหัวข้อวิจัย (0.873) ทั้งนี้เนื่องจาก การกำหนดหัวข้อการวิทยานิพนธ์เป็น ตัวแปรที่สามารถวัดได้ง่ายและชัดเจน ตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบการกำหนดหัวข้อ อาทิ ตัวบ่งชี้ความสอดคล้องกับนโยบาย ทิศทางการวิจัยของสถาบัน การศึกษาตัวบ่งชี้ความสอดคล้องกับปรัชญาสาขาผู้วิจัย เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ในการพิจารณาผลงานวิจัยของทบวง มหาวิทยาลัย (2542) รองลงมา คือ การทำโครงร่างการวิจัย การเผยแพร่ผลงาน การสอบเค้าโครง/สอบปากเปล่า ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.809, 0.806 และ 0.801 ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามทุกองค์ประกอบล้วนสามารถนำมาพยากรณ์คุณภาพวิทยานิพนธ์ในองค์ประกอบได้ เนื่องจากมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ค่อนข้างสูง (ร้อยละ 63 ถึงร้อยละ 77)

3. ด้านการบริหารจัดการทำวิทยานิพนธ์ มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) แผนการดำเนินการ และ 2) การบริหารและจัดการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดเกี่ยวกับมาตรฐาน ในการบริหารจัดการทำวิทยานิพนธ์ระดับนิสิต ของ ประดิษฐ์ (2544) เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของ โมเดลการบริหารจัดการทำวิทยานิพนธ์ พบว่า แผนการดำเนินการ (0.940) มีค่ามากกว่า การบริหารและจัดการทำวิทยานิพนธ์ (0.838) ทั้งนี้ อาจมีเรื่องของเวลาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ดังที่ นิโบล (2543) ได้กล่าวว่า ผลการวิจัยจะเป็นที่น่าเชื่อถือได้นั้นจะต้องมีความเที่ยงตรง (Validity) สามารถปฏิบัติตามแผนการวิจัยได้ และนอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริรัตน์ (2539) กิลมอร์ และฮอฟฟ์แมน (1997) ที่พบว่า นิสิตกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนดจะมีความต่อเนื่องในการทำวิทยานิพนธ์และบริหารเวลา

4. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันในส่วนของการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ พบว่า องค์หลักที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงจากมากไปน้อยคือ องค์ประกอบกระบวนการ/การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ องค์ประกอบวิชาการ และองค์ประกอบการบริหารจัดการทำวิทยานิพนธ์ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.959, 0.854 และ 0.827 ตามลำดับ ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนว่า วิทยานิพนธ์เป็นผลงานการศึกษาค้นคว้าวิจัยของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีการบูรณาการเรียบเรียงเอกสารจากแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือได้อย่างสร้างสรรค์ จะมีความถูกต้องตามหลักวิชาการเพียงอย่างเดียวไม่ได้ หากแต่เกิดจากองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

สรุปผล

ผลการวิจัยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สรุปได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษา

โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า มี 3 องค์ประกอบหลัก 21 องค์ประกอบย่อย 90 ตัวบ่งชี้

1.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก สำหรับการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างคุณภาพวิทยานิพนธ์ ระดับมหาวิทยาลัยกับการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยแยกการวิเคราะห์โมเดลย่อย 3 โมเดล และนำค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบมาสร้างสเกลองค์ประกอบใหม่ 21 ตัว

1.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง จากการนำองค์ประกอบใหม่ 21 ตัวที่ได้จากการสร้างสเกลองค์ประกอบในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก และนำค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาสร้างสมการตัวบ่งชี้รวมคุณภาพวิทยานิพนธ์ระดับมหาวิทยาลัยทางการศึกษาได้สมการต่อไปนี้

คะแนนมาตรฐานคุณภาพวิทยานิพนธ์ระดับมหาวิทยาลัยทางการศึกษา (METQ) = 0.853 (คะแนนมาตรฐานด้านวิชาการ) + 0.960 (คะแนนมาตรฐานด้านกระบวนการ/การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์) + 0.827 (คะแนนมาตรฐานด้านการบริหารจัดการทำวิทยานิพนธ์)

2. ผลการทดสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลโครงสร้างคุณภาพวิทยานิพนธ์ระดับมหาวิทยาลัยทางการศึกษา

2.1 ผลการทดสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลโครงสร้างคุณภาพวิทยานิพนธ์กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้

2.1.1 ผลการพิจารณาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณภาพวิทยานิพนธ์ ระดับมหาวิทยาลัยทางการศึกษา จากการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ต่างๆ พบว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 90 ตัว มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ทุกโมเดลมีความเหมาะสมดีมากที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ

2.1.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ

เชิงยืนยันของโมเดลเพื่อสร้างสเกลองค์ประกอบทั้ง 3 โมเดล พบว่า โมเดลทั้ง 3 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก โมเดลที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในมากที่สุด ได้แก่ โมเดลวิชาการ โมเดลการบริหารการจัดการทำวิทยานิพนธ์ และโมเดลกระบวนการ/การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ตามลำดับ

2.2 ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างคุณภาพวิทยานิพนธ์กับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

2.2.1 ผลการพิจารณาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณภาพวิทยานิพนธ์ ระดับมหาวิทยาลัยทางการศึกษา จากการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากองค์ประกอบย่อยหรือตัวบ่งชี้ใหม่ที่ได้จากสเกลองค์ประกอบที่สร้างขึ้น 21 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ พบว่า ตัวบ่งชี้ใหม่ทั้ง 21 ตัว มีความสัมพันธ์กันเหมาะสมดีมาก สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้

2.2.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพวิทยานิพนธ์ระดับมหาวิทยาลัยทางการศึกษา พบว่า โมเดลโครงสร้างคุณภาพวิทยานิพนธ์ระดับมหาวิทยาลัยทางการศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความตรงเชิงโครงสร้าง และความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก โดยองค์ประกอบที่สามารถบ่งชี้ให้เห็นถึงคุณภาพวิทยานิพนธ์ระดับมหาวิทยาลัยทางการศึกษามากที่สุดได้แก่ ด้านกระบวนการ/การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ ด้านวิชาการ และด้านการบริหารและจัดการทำวิทยานิพนธ์ ตามลำดับ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับทุนอุดหนุนและส่งเสริมวิทยานิพนธ์ ทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2548 และทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณรายได้ปีงบประมาณ 2549 ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์, “การเลือกข้อมูลนำเข้าโปรแกรม LISREL,” โมเดลลิสเรลเพื่อการวิจัย. สิงหาคม 2543 <http://www.watpon.com/journal/Lisrel.pdf> (1 กันยายน 2547).

ทบวงมหาวิทยาลัย, ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2542. ลงวันที่ 7 กรกฎาคม, 2542.

นิโลบล นิมกังรัตน์, การวิจัยการศึกษา. (เชียงใหม่: ภาควิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543), หน้า 204-205.

ประดิษฐ์ มีสุข, “มาตรฐานวิทยานิพนธ์,” วารสารปาริชาติ 14(1) (เมษายน-กันยายน 2544): 54-58.

บุญชม ศรีสะอาด, “การสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์,” วารสารวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 6(1), (กรกฎาคม 2543): 50-52.

มหาวิทยาลัยทักษิณ. 2548. คู่มือการทำวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สิริรัตน์ คุณจักร, การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ระหว่างนิสิตระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษา สาขาสังคมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สำเร็จการศึกษาภายในสองปีการศึกษา และมากกว่าสองปี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 155.

สุวิมล ว่องวานิช และ นางลักษณ์ วิรัชชัย. 2546. แนวทางการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อดุลย์ วิริยเวชกุล. (บรรณาธิการ). 2541ก. “การทำวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์,” ใน คู่มือวิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

อดุลย์ วิริยเวชกุล. 2541 ข. ดัชนีคุณภาพบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

Gillmore, C.M. And Hoffman, P.H. 1997. The Graduation Efficiency Index: Validity and Use as an Accountability and Research Measure. Research in Higher Education. 38, 6.